

JA, MAAR DE NACHT

Cloostermans, Mark

roman

KRUMMHOLZ

BREDA / ANTWERPEN

An explorer's task is to postulate the existence
of a land beyond the known land.
Whether or not he finds that land and brings
back news of it is unimportant.

The plains, Gerald Murnane

Don't look for solutions in this book. There are
none. The coming revolution is the only religion
I pass on to you, and it's a revolution without
a paradise on the other shore. But do not remain
on this shore. Better to perish.

The Coast of Utopia, deel 3, *Salvage*, Tom Stoppard

Aan de eenzaamheid gewoon, en met haar heil voldaan,
Jaagt hem het stil verblijf des doods geen siddring aan.

De eenzaamheid en de wereld, Rhijnvis Feith

Inhoud

Deel 1. Inferno

Hoofdstukken I tot en met XXXI 9

Deel 2. Purgatorio

Hoofdstukken XXXII tot en met LI 113

Deel 3. Paradiso

Hoofdstukken LII tot en met 85 181

Deel 4. Purgatorio, opnieuw

Hoofdstukken LXXXVI tot en met Drieënnegentig 309

Deel 5. Inferno und kein Ende

Hoofdstukken XCIV/94 tot en met C/100 339

Nawoord 363

Deel 1

Inferno

Hij gaf een ruk aan het stuur en wist meteen hoe rampzalig zijn fout was. De auto, een hond die de leiband voelde verslappen en zijn kans zag, ontsnapte aan Lex' controle.

De fout voelde als een pijscheut vanuit het niets, en ze kwam des te harder aan omdat ze volgde op uren van *niets*. Urenlang waren er alleen maar de witte strepen die de baan opdeelden in twee rijstroken. En alleen maar de zwarte strepen van de regen, uit zwarte wolken neergutsend op zwart asfalt. Witte strepen, zwarte strepen. Er reed niemand achter Lex aan, hij haalde niemand in, niemand kwam hem op de andere rijstrook tegemoet. Hij was alleen op de weg. Alleen met die strepen, wit en zwart.

En toen, net in een royale bocht, manifesteerde er zich een verandering in het licht van de koplampen. Iets dat bewoog en verschoof, op hoogstens drie meter afstand van de auto, iets dat flakkerde en flapperde en trilde als woedend.

Lex smeedt het stuur naar links. Het zag eruit alsof hij op een feestje de handen in de lucht wierp – en net zoals op een feestje dat ietsje te lang duurt, was hij opeens de controle kwijt.

De asfaltbaan veranderde in de wildwaterbaan van een pretpark. Onwezenlijk traag schoof de auto over de linkerstrook, terwijl de vangrail razendsnel naderbij kwam. Iets greep Lex bij de schouders en schudde hem door elkaar als

een leeg hemd. De klap lichtte hem uit de zetel, de veiligheidsgordel bracht hem weer terug op aarde.

In de rechterhoek van de voorruit zag Lex, heel kort, een vogel die zich in de lucht verhief – de reden voor zijn schrikreflex was blijkbaar een groot uitgevallen soort eend of gans – maar een seconde later spatte die voorruit uiteen tot een web van ondoorzichtige glaspartikels.

De vangrail, krachteloos, klapte om.

De auto schoof een diepte in.

Lex schreeuwde.

Urenlang had hij alleen over die baan door een naaldbos gereden. Op ooghoogte rechts had hij de hele tijd de stammen voorbij zien zoeven, en op ooghoogte links de donkergroene takken, plechtig buigend en weer oprijzend onder het gewicht van de stortregen. Bomen, bomen, honderden bomen.

Maar níet in de bocht van zijn ongeluk, gelukkig.

De val van de auto werd prompt afgeremd door struiken – de veiligheidsriem sneed in zijn hals – maar hoe hoog was het talud naast de weg precies, hoe diep zou de tuimeling uitvallen?

Buitengewoon! Waar haalde hij de tijd vandaag om zich zulke vragen te stellen? Zijn hersenen werkten op een hoger niveau, zijn gedachten haalden lichtsnelheden: als hij zich wist te concentreren kon hij alle Mysteries van het Leven doorgronden voordat de auto tot stilstand kwam. Dit was geen denken meer, zijn gedachten ijlden door de tijd naar voren. Zelfs klank (het gekrijs van metaal, de explosie van een band, het reutelen van de motor) liet hij achteloos achter zich, alsof hij in een kokervormig, pikzwart, heilig gat viel, een *sanctum sanctorum* waarin klank hem niet vermocht te volgen.

Kon de mens altijd aan dit razende tempo denken (*dacht hij*), we zouden van ster tot ster springen, de blik gericht op oorsprong en verklaring van het universum, onze identiteit en herinneringen en alles wat vastlag afschuddend als ballast.

De bast van een boom riep de kofferbak een halt toe, een wolk van scherven (voorheen: de achterraut) doorkliefde de auto, trok bloedsporen over de handen waarmee hij nog steeds het nutteloze stuurwiel vasthield en daar was ook het geluid weer: de ruis van de regen, de ruis die ongevraagd opsteeg uit de autoradio, de ruis in zijn hoofd.

Omdat *laat* altijd nog beter is dan *nooit*, ontplofte de airbag in Lex' gezicht.

II

Waarom was hij in dat noodweer de baan opgegaan?

Al vóór het vertrek, nog tijdens het telefoongesprek, had hij min of meer dezelfde vraag gesteld: ‘Waarom ik? Er moeten toch verplegers zijn die dichterbij u in de buurt wonen?’

‘Dat spreekt, jongeman,’ luidde het antwoord, ‘maar jij bent mij aanbevolen. Door iemand in wie ik de meest complete fiducia heb.’

Lex klemde de telefoon tussen oor en schouder en smees alvast het adres van de klant op een velletje papier. De ietwat nasale stem, het ietwat bestofte taalgebruik: dit was onmiskenbaar zijn type klant. Het type met genoeg geld om afstand te nemen van maatschappij en actualiteit, om zich “ietwat” buiten de tijd op te houden. Rijke hulpbehoevenden vormden de harde kern van zijn cliënteel. Lex kende de noden van hun bejaarde lichaam én van hun tere ego.

‘Kunt u me de naam van die persoon zeggen?’

‘Volgaarne, jongeman, als hij me nu maar te binnen wilde schieten. Weet je wat? Jij neemt mijn opdracht en uitnodiging aan, je stapt in de auto en rijdt vierkluwens hierheen. Als je aankomt heb ik een goed glas wijn én die naam voor je paraat.’

‘De regen valt met bakken uit de hemel.’

‘Het lijkt mij aannemelijk te veronderstellen dat je automobiel voorzien is van een dakconstructie die, conform de

intentie van haar ontwerp, een afdoende barrière vormt tegen pluviële interferentie.'

'Ik reken een kilometervergoeding.'

'Probeer je me nu af te schrikken, beste Lex?'

'Boven op mijn loon.'

'Sapperdeflap, het lijkt wel je niet weg wil uit de hoofdstad! Besef je wel wat een kans dit is? Mocht ik in jouw schoenen staan en het nog kunnen, ik sprong een gat in de lucht.'

Lex had z'n spullen bij elkaar gegraaid en in een tas gegooid. Tien minuten later stond hij klaar bij de voordeur, net op tijd om het telegram in ontvangst te nemen: zijn vrijgeleide om de stad te verlaten. Vlekkerige zwarte letters op sjofel geel papier, maar geen checkpoint zou het wagen om tegen dit bevel in te gaan. Geen wegblokkade kon hem nog tot staan brengen.

Hij vergiste zich daar niet in: niets had hem kunnen stoppen... behalve dan een gans-achtig beest in een bocht van de weg.

III

Op datzelfde punt van de nacht opende Stan de ogen. Hij zat overeind in bed, een frons op het gezicht, verrast. Zijn ogen schoten al naar links en rechts in de kamer, op zoek naar iets wat zijn onrust verklaarde, terwijl hij naar het knopje van het nachtlampje tastte.

Zonder dat lampje zou hij het donker tevergeefs peilen: de dikke gordijnen en de gesloten luiken maakten van zijn slaapkamer een doos boordevol intens zwart.

Het ontwaken zelf verbaasde Stan niet. Vanaf een bepaalde leeftijd kan een man niet meer doorslapen: een nachtelijk bezoekje aan het toilet is opeens een onvermijdelijkheid. Stan (75) stak dan gelaten, een respectvol onderdaan van zijn eigen lichaam, de voeten in de gevoerde pantoffels, liep de overloop op en deelde onderweg een tik uit aan het kwik van de barometer. In de badkamer draaide hij de kranen van wastafel en badkuip open, altijd beducht voor bevroren leidingen. Het geklater van het water hielp hem bij de plicht die de natuur hem oplegde.

Precies zo stapte hij nu uit bed en voerde de gebruikelijke handelingen uit, maar hij merkte dat het niet zou volstaan. Het leek alsof zijn lichaam fronste.

De kilte in het nachtelijke huis trotserend daalde hij de trap af.

Eenmaal de bocht in de trap gerond hoefde dat niet meer op de tast: hij kon zich richten op de vertederende oranje gloed uit de woonkamer, uitgestraald door de asse in de open haard.

Moeilijke, gevoelloze vingers streken een lucifer af en hij stak de drie kaarsen in de kandelaar aan. In zwenkend, kantelend licht ontwaakte de woonkamer: de eikenhouten tafel, de schilderijtjes aan de muren, de volgestouwde boekenkast, de parmantig glanzende telefoon op het tafeltje bij de gesloten deur die naar het keukentje voerde. Op een van de armsteunen van de zetel lag (opengeklapt, rug naar boven) het boek waarin hij die avond had zitten lezen. Vlakbij stond het glas waaruit hij wijn had gedronken, met een donkerrode stempel onder in de kelk.

Stan rilde. Hij verlangde naar zijn bed – het zou nog warm zijn! – maar die frons was er nog steeds. Iets was anders dan anders. Hij was het aan zijn rang verschuldigd om uit te zoeken wat dat was.

Dikke jas over zijn pyjama, wollen sjaal om de hals, de voeten nog steeds in pantoffels: hij was een kerstmannetje in de omlijsting van de open voordeur. De natte kilte die hem van buiten kwam aangewaaid negeerde hij, net als de enkele regendruppels die, het dakje dat aan de gevel boven de voordeur ontsproot ten spijt, op zijn gerimpelde gezicht pletsten.

Een extreem koude nacht was het niet – de maan bevond zich in het laatste kwartier – en de regen ontlokte aan het grasland dat het huisje omringde een geur die streelde en kalmeerde: het leek haast wel een beloninkje voor de moeite die hij deed. Maar natuurlijk zag hij niets. Daarvoor was de nacht te machtig.

Niets was er te onderscheiden van het landschap dat Stan zo vertrouwd was. Niets van de heuveltjes, niets van de bossen vol dommelende dennenbomen, niets van de holle zandweg die hij zo vaak had bewandeld, niets van het bergmassief dat zijn horizon vormde. Zelfs de rivier die door

Stans territorium kronkelde en die dikwijls melkachtig blank in maanlicht, zat nu in de maag van de nacht.

Achter Stan, tegen een muur van de gang, stond een open houten kast. Aan de zilveren haken daarvan hingen zijn jassen en overjassen, de gabardine voor dringende herstellingen bij regenweer, de vestjes en colberts voor winderige namiddagen op het terras aan de westelijke kant van het huis. Beide zijpanelen van de kast waren gebrandmerkt met een afbeelding van een hertenhoofd. De schedel was niet meer dan een schets, zonder ogen of mond, maar het gewei was in detail uitgewerkt, met takken die zich splitsen en splitsten en splitsen. In die bliksemschicht van vertakkingen waren Stans initialen verwerkt. En rechts van de kast was de lichtschakelaar. Hij stak een hand uit.

Nog enkele ogenblikken stond Stan bewegingsloos in het gele licht dat uit het afdakje op hem viel. Het was geen partij voor het alomtegenwoordige donker: een druppel op een hete plaat.

Maar ergens in dat donker was er iets gebeurd. Ergens daarvandaan was een ongewoon geluid gekomen en had hem uit zijn oude-mannenslaap gehaald.

Hij sprak uit wat hij dacht, want zelfvertrouwen neemt toe als je het nadrukkelijk met jezelf eens bent – een zichzelf bevestigend man is er twee waard: ‘Dat betekent niets goed.’

Koude wasem hing in de lucht voor zijn lippen.

IV

De auto, een verfrommeld blikje, was al zijn warmte kwijtgeraakt aan de buitenwereld en Lex' kleren waren natgeregend. De kou bracht hem terug naar de werkelijkheid. Woest trillend sloeg hij op de airbag en daarna, toen hij weer wat helderder dacht, op het portier.

Hij rolde uit de auto, zat een tijdlang op handen en knieën op de modderige bodem, krabbelde overeind, verloor prompt weer het evenwicht en gleed machteloos verder het talud af, tot in het gras. Natte sprietjes kietelden zijn gezicht.

‘We leven nog,’ zei hij. En amper gewond zelfs: zijn hele lijf deed pijn, maar niets leek gebroken, verwrongen of anderszins buiten werking gesteld.

Een ongeluk komt nooit alleen, maar hetzelfde geldt voor meevallers: alsof het niet volstond dat hij door het oog van de naald was gekropen, droogde nu de regen op.

In de bomen op het talud werd een verwarde partituur van gedruppel ingezet. Toch greep de stilte van de omgeving Lex naar de keel. Ze was plechtig, machtig, maakte hem klein. Zijn tanden klapperden.

Terug naar zijn auto? Waarom? Warmte was daar niet te vinden. Hij probeerde zich de achterbank van de auto te binnen te brengen, om te zien of daar een trui lag, maar zonder succes. Hoe dan ook, hij zou het niet voor elkaar krijgen om die helling weer te beklimmen, tot bij het wrak.

En de baan, moest hij daar naar terug? Wat gaf hem de

hoop dat er iemand voorbij zou komen? Niets. De laatste keer dat er hem een auto tegemoet kwam was meer dan een uur geleden. De buis die de baan door het bos trok was angstwekkend leeg.

Lex draaide zich weg van het talud, naar waar het gras uit het zicht verdween. Hij mocht wel op z'n tellen passen als hij besloot om in al dat donker op wandel te gaan: ergens daar liep natuurlijk de rand van de platte planeet die de Aarde was, en hij zou in het donker van het heelal tuimelen.

Lex' jas was spoorloos, zijn doorweekte hemd kleefde tegen een romp van kippenvel. Een vreemde, ambivalente ervaring: hij stond te rillen met een haast agressieve intensiteit, de toestand was ernstig, maar hij verloor kostbare minuten door zich over te geven aan herinneringen – aan alle keren dat hij zó geposeerd had: met borst- en buikspieren die door natte stof heen schemerden.

‘Moet je niet iedere keer een stapje verder gaan? De eerste keer betalen je volgers voor een paar sexy poses en suggestieve foto's... maar daarna willen ze meer. Je kan niet iedere keer hetzelfde aanbieden.’

Hij had het hoofd geschud, *nee, je begrijpt het niet*, en was gaan verzitten op zijn stoel bij het pedestalbureau met leren inleg. Ongewild stompde hij daarbij tegen de wand aan zijn rechterkant. Recent geschilderde muren, lauw glanzend in het licht van subtiel weggewerkte lampjes: allemaal nieuw en netjes, maar de beschikbare ruimte in het kabinet van zijn boekhouder vertelde een ander verhaal.

Niets aan te doen, wist Lex: de betere boekhouders trokken hun neus ervoor op om fiscaal-juridisch advies te geven aan iemand die online erotische *content* aanbood.

‘Je snapt nog altijd niet wat ik doe, Zoran. Jij denkt dat

ik een verpleger ben van vermogende bejaarden – dat is correct – en dat ik mijn inkomen aanvul met porno. Dat is een vergissing. Porno is stomp en bruto en lomp. Het maakt geen onderscheid: *one size fits all*. Het gaat over lichaamsopeningen en de penetratie daarvan. Wat ik doe... draait rond huid.'

'Huid,' had de boekhouder herhaald, met een snelle blik op zijn polshorloge: het gesprek was aan het evolueren van gezellig ginnegappen naar duf getheoretiseer. Daar had hij geen tijd voor over.

'De mensen die mij betalen om halfnaakt voor hen te poseren, krijgen huid te zien. Nooit te veel, zelden onder de navel. Op die huid kunnen ze hun fantasieën schilderen. Ze geven me een pose, een houding, een rol. Daarom kan ik wél iedere keer hetzelfde tonen, ik moet niet iedere keer verder gaan totdat ik ben afgegleden naar platte porno. Dezelfde huid, hetzelfde bloot: maakt niets uit. De klanten schilderen er telkens wat nieuws op.'

'Jaja. Juist. Maar dan moet je er dus wel het kopje bijhouden! Niet op automatische piloot gaan strippen of dansen of zo, want je moet altijd onthouden wie je nu weer bent.'

Lex had geknikt, zonder een spoortje van een glimlach op zijn gezicht: de boekhouder in het schamelige kantoor had eindelijk iets wezenlijks aangeraakt. Zo belangrijk was het, dat hij er liever niet verder op in ging.

'En zo verdien ik mijn geld,' zei hij daarom.

'En zo verdienen wij ons geld,' beaamde de boekhouder, met een vette knipoog.

Nog steeds stond Lex verloren in die nacht, zijn armen om zijn romp geslagen, op bevende benen, en als hij niet snel

iets ondernam, zouden zijn klanten hem nooit meer online zien verschijnen. *Deze kou*, besefte hij, nu ook verstijvend van paniek, *is dodelijk*.

V

Waar wás hij, in vredesnaam? Wat was dit voor streek? Wat voor mensen woonden hier?

De klant die hem had gesommeerd om stante pede in de auto te springen woonde helemaal in het noorden, op meer dan tweehonderd kilometer van de hoofdstad. Misschien was zijn woning zelfs niet eens zo ver weg: Lex schatte dat hij, op het moment van het ongeluk, zijn bestemming bijna bereikt had.

Verder wist hij zo goed als niets over deze streek. Het noorden kwam nooit in het nieuws, stond helemaal nergens om bekend, er werd op school amper over gerept. De grensstreek was haast onbewoond, dát was bekend. De nachtzwarte leegte om hem heen was daar trouwens de perfecte bevestiging van.

En toch was dat zwart niet helemaal leeg. Zijn lichaam reageerde voordat zijn geest de nieuwe info verwerkte, kwam in beweging en wankelde in de richting van het lamplicht. Het was tegelijk piepklein, niet meer dan een puntje in de verre verte, en groots: zijn enige kans.

Lex zou elke herinnering aan dit deel van de nacht kwijtraken. Zijn voeten en stramme benen voerden hem over zacht golvende heuvels. In zijn schedel golfde een trage substantie, een ijskoude stroop die het denken afremde: zijn gedachten stroomden niet meer, ze kropen als een kleuter over de vloer van zijn bewustzijn.

De kou raspte in zijn mond en keel. Ze deed allerlei spieren verkrampen en maakte zijn tanden hard. Een hardnekige fluisterstem kietelde zijn oren: 'Wil je niet even gaan liggen? Toe, een minuutje maar. Daarna zal je sneller verder kunnen. Ga nou maar heel eventjes liggen. Je hebt het verdiend.'

Op een gegeven moment – hoelang was hij al onderweg? – merkte hij dat het lichtpuntje zwakker werd, alsof hij er zich van verwijderde! Maar nog net op tijd, voordat de wanhoop hem ko meppe, snapte hij dat de dag in de lucht hing: er filterde licht door het zwart van de nacht en daardoor scheen de lamp aan kracht te verliezen.

Toen hij ten slotte door zijn benen zakte was dat met het doel in zicht: op het zandpaadje dat naar Stans huis voerde.

VI

Stan lepelde een extra schep koffie in het reservoir. Hij streek een bedachtzame lucifer af en luisterde even naar het smiespelen van het gas onder de aluminium mokapot, alvorens een fles whisky uit de kast te trekken. De smaak van karamel en vanille ging prima samen met cafeïne én het alcoholgehalte van zestig procent kon iemand uit de dood doen opstaan. Een leven brengende schop onder de kont voor de jongeman die hij net naar de woonkamer had gesleept en die nu lag te beven onder meerdere dekens.

‘Je mag me Stan noemen. Hoe heet jij?’

Hij ging naast de jongen op de zetel zitten, wachtte geduldig tot het antwoord van tussen de onwillige tanden kwam, knikte alsof hij nu tot één of ander inzicht gekomen was en zei: ‘Je gaat me een handje moeten helpen, Lex. Ik ben oud en heb geen kracht voor twee meer. Zie je het probleem?’

Hij hield het kopje bij Lex’ neus en liet het koffiearoma z’n verleidingswerk doen. De jongen, die de foetushouding had aangenomen, wrong en wrikte zich in een positie die Stan toestond hem slokjes te laten nemen, nu eens van de koffie, dan weer van de whisky. Na verloop van tijd verlegde Stans onverwachte gast zijn aandacht van kopje en glas naar zijn omgeving. Stan reikte een paar verklarende voetnoten aan.

‘Je hebt geluk gehad, hoor. Er woont hier niemand, kilometers in de omtrek, behalve ik.’

Lex' antwoord trilde en beefde en haperde, maar Stan kreeg het toch bij de kladden: 'Een ziekenhuis? Denk je dat dat nodig is? Volgens mij valt het mee. Heb je een ongeluk gehad?'

Lex knikte.

'Auto... van de weg geraakt. Op weg naar patiënt.'

'Je bent dokter?'

'Ver... -pleger.'

'Geen dokter? Ben je daar zeker van?'

'Ja...'

'Goed. Ik controleerde alleen maar of je echt bij me bent.'

'Ik ben hier,' herhaalde Lex, op wezenloze toon. Hij keek links en rechts in de woonkamer, op zoek naar aanknopingspunten – of liever nog: verklaringen voor zijn aanwezigheid daar.

'Ik moet je iets onaangenaams melden,' zei Stan. 'In de wijde omtrek is hier geen ziekenhuis. Maak daar dus maar een kruis over. Ik kan je wel iets beters aanbieden.'

'Echt?'

'Je moet op temperatuur komen, zo snel mogelijk, dus drink dit op en blijf kalm: ik laat intussen het bad vollopen. Goed?'

Stan kwam overeind, knieën kraakten, en voordat hij de trap opging keek hij nog 's achterom, om Lex bemoedigend toe te lachen.

Hij was geen seconde verdwenen in het trapgat, of het grote raam van de salon vulde zich met de bruin gespikkelde buiken van watervogels die opvlogen alsof ze met een katapult uit het landschap werden geschoten. Lex volgde de beesten – hij had nog nooit zulke grote eenden gezien – met wijd open ogen. De vlucht, eerst zo chaotisch, kreeg vlie-

gensvlug vorm: een dubbele sliert van vogels, parallel aan elkaar in een wolkeloze hemel, de gevederde lijven nauw op elkaar aansluitend.

De zwerm dreigde uit het kader van het salonraam te verdwijnen. Om de beesten niet uit het oog te verliezen kantelde Lex zijn hoofd. De straf liet niet op zich wachten: zijn schedel liep vol met duizeligheid en hij moest haastig slikken om te voorkomen dat hete drank door zijn strot naar buiten schoot.

Hij sloot de ogen, sloot alle vragen buiten en wachtte af.

VII

Ogen dicht. Tijd die verstrijkt. Ogen open.

Lex' blik viel op de telefoon. Een stokoud toestel was het: een gekromde hoorn van glanzend zwart bakeliet, rustend op een vierkante wieg die op haar beurt op elegant gekromde pootjes stond. De uitstulpingen aan beide zijden van de hoorn waren naar het tafelblad gekeerd; vanop de wieg keek een draaischijf Lex uitnodigend aan. Of die antiquiteit nog werkte? Hij zocht maar vond niet de kracht om op te staan en de proef op de som te nemen. Hij was loodmoe.

Ogen dicht. Tijd die verstrijkt. Ogen open.

Transparante wasem, vlak voor zijn gezicht, zweefde naar het plafond in luie slierten, op de hielen gezeten door weer andere zweefsels. Ook zijn lijf zweefde – zwaar als nevel was het opeens – in een warmte die hem deed zwellen van genot. Een geur van munt prikkelde zijn neus en scherpte zijn verwarring alleen nog maar aan. Het was een opluchting om het gezicht van zijn gastheer te zien: de oude man zat op een stoel, aan het voeteneinde van wat Lex herkende als een bad, en glimlachte.

‘Wees gerust, als je kopje onder gaat trek ik je er wel weer uit. Ik krijg niet vaak gasten, maar er is er nog nooit één verdronken in mijn badkuip.’

Ogen dicht. Tijd die verstrijkt. Ogen open.

Met een ruk stond hij op, ongelovig, ontsteld, en beende naar het raam. Als een opgewonden schooljongetje drukte hij er handpalmen en neus tegen. Daar was de onloochenbare waarheid van zijn eigen ogen: een tank. Een tank kwam voorbij gedaverd. Lex' mond viel open bij het zien van de meterslange loop, de symbolen in zwarte verf op de bepantsering, de rupsbanden die een spoor van steenslag achterlieten. Uit de opengeklapte geschutskoepel stak het bovenlichaam van een geüniformeerde man, helm op, zonnebril op, pratend in het mondstuk van een telefoon.

Plots, zonder aanleiding of reden, keek de militair omhoog en zag Lex staan, achter het raam op de eerste verdieping. De haat op zijn gezicht was onmiskenbaar, een belofte van geweld die hoe dan ook zou worden ingelost, en Lex deinsde achteruit, struikelde over zijn eigen voeten en viel met zijn achterste op de plankenvloer.

Ogen open.

Hij lag in een ruim bed, prettig bedolven onder een donsdeken en het hoofd ondersteund met kussens die noch te hard, noch te zacht waren. En hij voelde zich goed. De rollende, grollende pijn in zijn hoofd? De kou die al zijn spieren had doen tilt slaan? Het auto-ongeluk en de tocht door het natte gras? Al die zaken waren niet meer dan de nachtmerrie waaruit hij nu ontwaakte en die hem niet meer kon deren.

Ja, het ging veel beter met hem. Het beste bewijs: zijn nieuwsgierigheid was sterker dan de luie impuls om weer de ogen te sluiten en nog wat te blijven liggen, te genieten van dat onverwachte bed. Hij sloeg de dekens weg, stond op en ging naar het raam. Dit keer viel ook in de werkelijkheid zijn mond open.

Heuvelig grasland strekte zich kilometers ver uit. Laag struikgewas slingerde langs en over de heuveltjes, met hier en daar een lage boom met een bolvormige kruin. Gele en rode bloemetjes kwamen van tussen de hoge grassen piepen. Zaadpluisjes werden uitgestoten door paardenbloemen die waren aangeraakt door de wind. Her en der staken er platte rotsen uit de bodem.

De hemel, geschilderd in een blauw dat oog en ziel streelde, was versierd met witte schapenwolkjes. Ongehaast bewogen ze in de richting van een bergmassief dat de horizon vormde, met toppen die flikkerden met een scherp, vinnig licht – dat moest de zon zijn, weerkaatst door besneeuwde pieken.

Niet één huis stond tussen Lex en de bergen aan de horizon in. Dat was het enige vreemde aan dit weidse, haast onbegrensde landschap: er was geen spoor van menselijke ordening, ingrepen of bebouwing.

Zelfs een stadsjongen zoals Lex krijgt wel eens iets te zien van wat stedelingen zonder veel nuance “het platteland” noemen. Hij had met de jeugdbeweging gekampeerd aan de oever van een meer (maar met aan de horizon het naakte, glansloze metaal van elektriciteitsmasten). Hij had zijn weg gezocht over modderige paadjes, op weg naar een patiënt die een boerderij in het midden van nergens bewoonde en rijk genoeg was om medische hulp te laten aanrukken van op tientallen kilometers afstand, tussen akkers en velden (maar altijd waren er silo’s en schuren en huizen en andere tekenen van menselijke aanwezigheid in dat uitgestrekte landschap, en toen hij op zijn bestemming aankwam en uitstapte kon hij zelfs het geruis van de snelweg horen).

Mens-vrije natuur? Lex zou nooit geloofd hebben dat het bestond. Desalniettemin, hier was het.

